

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historiae ecclesiasticae saeculi ... XVI supplementum

Fecht, Johann

Francofurti et Spirae, 1684

VD17 VD17 3:315948Z

CXXIIX.

[urn:nbn:de:bsz:31-122751](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122751)

despicit superbus grammaticus, qui felicius in suo Pindaro nugaretur, quam in sacris prophanandis. DEUS illum modo perdat, qui Ecclesiae suae maximum malum dedit & porro dabit. Natus est ad turbas, tribunitium plane ingenium, quod nihil nisi laudem sui ipsius arroganter spirat. Occasione oblata ita tractabo eum, ut intelligat, me non desipere. Novi quis sit, non est, ut alios tantopere despiciat. Nec omnis eruditio in caecitate Homeri aut morosa obscuritate Pindari sita est. Nec indoctus centendus est, qui bonas horas in illis nugis non perdidit. Quin hortator ero nostris strenuus, ut Castalionis exemplum secuti, hanc stultitiam deplorent, quae à quibusdam judicatur summa sapientia; sicut videre licet in praefatione Homeri translatorum, quae mihi summopere probatur. Ego te cum sanctissimo tuo Collegio milles salvere jubeo. Bene & feliciter valete omnes. Esslingæ, pridie Calend. Augusti, 1567.

Tuus ex animo totus

Jacobus Andreae.

CXXXIIX.

Salutem in Christo.

Accepimus, Clarissime D. Doctor, duo exempla libri tui, quem ad afferendam Homini Christi Majestatem contra Cinglianos scripsisti. Primo omnium autem & nostro & Ecclesiae nomine agimus tibi maximas gratias, quod hunc primum laborem in te receperis: maxime verò, quod ad collectionem testimoniorum attinet Patrum, qui ab Adversariis nostris novi dogmatis authores audimus, cum haec sit longe omnium veritissima & antiquissima Doctrina, jam inde ab Apostolorum temporibus in Ecclesia magno consensu omnium piorum tradita. Id quod quadraginta S. Patrum testimonio declaravisti, qui intra quingentos annos à Nativitate Christi vixerunt. Etsi autem veremur, ne quidam fastidiosi Lectores prolixitate scripti (quod certe ab omnibus legi optamus) deterreantur, tamen cum tibi visum fuerit explicationem addere & declarationem paulò uberiorem, ne hoc quidem nobis displicet. Quibus enim veritatis cognitio grata est, illis nihil prolixius esse potest, quod ad veritatem illustrandam suscipitur. Sanctorum Patrum testimonia dissimilia sunt, quaedam aperta, quaedam minus aperta, quaedam fortiter, quaedam minus fortiter pugnant. Sed in tanto numero satis est etiam pauca explicata & apertissima testimonia habere, quibus cum consentiant, quae minus explicata & paulò obscuriora videntur. Certum enim est, omnes pios à tempore Apostolorum hoc de Christo credidisse, quod nos pio consensu docemus, nec de dimidiato Christo cogitavisse, quem nobis Cingliani obtrudere conantur. Adoramus

non

non dimidiatum, sed totum Christum, non juxta divinitatem solum, tanquam dimidia sui parte, sed totum in omnibus rebus adversis presentem, sicut Symbolum Apostolorum manifeste confirmat. Absit ergo à nobis, ut hanc Cinglianorum impiam opinionem probemus, quorum conscientia ita lauciata est, ut quid sentiant, vix profiteri audeant, sed verbis involvere conantur, ut simplices decipiant, qui falso opinantur, eos propterea idem nobiscum sentire, quod idem nobiscum loquantur. Quibus nunc beneficio DEI intra aliquot annos detracta est larva; ut non facile sese posthac tegere queant. Tandem enim illorum impietas manifesta fiet etiam iis, qui eam nunc tanquam cœleste oraculum exosculantur. Quoniam vero Millenarii testimonia desunt Patrum, qui priores cum Scholasticis Theologis consequuntur, operæ precium te facturum existimamus, si cum præcedentibus testimoniis sequentia quoque junxeris, nisi opus imperfectum relinquere & pollicitis tuis non satisfacere velis. Et novisti procul dubio, Scholasticorum imprimis perspicua & luculenta extare testimonia, qui ex Majestate unionis personalis carnis assumptæ cum verbo, præsentiam corporis & sanguinis in Cœna confirmarunt. Dabis autem operam, ut qua fieri potest brevitate expedias, ne forte prolixitas Lectorem deterreat. Nec opus erit, singulis testimoniis singulas subjungere declarationes. Sufficit enim una pluribus testimoniis collectis addita. Id quod etiam minore molestia & labore, majore autem cum fructu Ecclesiæ à te præstari poterit. De modestia nihil monemus, cujus fines in hoc scripto tuo observasti. Idem cum feceris in alio, nihil habebunt adversarii, quod jure reprehendere queant.

Quod vero ad conventum Principum attinet Heidelbergæ celebratum, & Legatos quorundam ad Dominos Reipubl. Argentoratensis missos, simul etiam literas Illustrissimi Principis D. Landgravii Wilhelmi ad te, & D. D. Sturmium scriptas, nolumus te celare, quod audiverimus, Illustrissimum Principem nostrum, Christophorum, Ducem Wirtembergensem &c. Landgravium &c. & Marchionem Badensem, Carolum Haidelbergæ, propter certa quædam negotia expedienda convenisse. In quo conventu cum obiter mentio facta esset dissensionis Theologorum in articulo Cœnæ Dominicæ, tandem etiam eo deventum est, qua ratione caveri possit, ne eruditi tanta acerbitate se invicem de hac parte doctrinæ scriptis peterent.

Palatinus igitur de sua voluntate testificatus, promisit, se curaturum sedulo, ne Concionatores sui posthac aliter de præsentia corporis & sanguinis Christi in Cœna Dominica doceant, quam in Formula concordiæ Anno 1536. Wirtembergæ conscripta continetur. Quo audito, Landgravius ab Electore Palatino & nostro Principe petiit, Theologis utriusque partis silentium imponeretur, ne posthac scriptis contendant. Quod Illustrissimo Principi nostro non visum est grave aut periculosum, siquidem controversia satis perspicue explicata, & veritas manifesta est, ut scriptio-

ne ulteriore non sit opus. Et hæcenus Illustrissimi Principis nostri Theologi solum partes respondentium sustinuerunt: Silentio igitur Palatinis imposito, nihil habent nostri, quod illis scribendo contradicant: ut interim taceamus, in novissimo scripto nostro nos haud obscure testatos esse, de nostra voluntate, quod posthac amplius, nisi provocati, nihil contra illos scripturi simus. Hac ratione & non aliam ter Principes de hoc negotio Haidelbergæ tractatum est. Ex quo intelligere potuimus, adversæ parti ad confirmandum errorem suum nostros nihil largitos esse, quod ad veritatem Doctrinæ cœlestis obscurandam, aut errorem Calvinianorum propagandum facere queat. Nos beneficio DEI puram & sinceram Doctrinam Religionis cum in aliis, tum in primis hac in parte tuemur. Neque prohibemur adversæ partis hæresin pro concione, aut scriptis confutare. Id quod Domino volente in posterum quoque, qua potuerimus fide & diligentia, pro virili nostra, si necessitas exigat, faciemus. Hæc breviter de hoc negotio: ne forte existimes, Principes nostros adversæ parti aliquid largitos, quo ad propagationem sui erroris unqueant. Et intercessionem quoque apud Senatam urbis vestræ non malo consilio factam esse arbitramur, quam fortassis precatio apud aliquos obtinuit Palatinus aut forte de scripto tuo aliter persuasi fuerunt, quam res ipsa & eventus docuerunt. Quod cum legerint, aut suis legendum proposuerint, speramus, illis quoque probatum iri. De illorum enim sinceritate in hac parte Doctrinæ nihil dubitamus. Utinam & Electoris quoque Theologi ad sanio rem mentem redeant.

Dominius Jesus Christus Salvator noster ad Dexteram DEI patris sedens, donans hominibus, spiritum sanctum largiatur omnibus in Ecclesia & Scholis docentibus, ut sinceritas doctrinæ cœlestis contra omnis generis corruptelas inviolata conservetur. Amen. Bene & feliciter vale. Studgardia, 19. Augusti, Anno salutis, 1567.

Jo. Brentius.
Jacobus Andreæ.

CXXIX.

S. in Christo. Reverende & Clariss. vir.

GRatulamur tibi adventum in has terras, & gaudemus quod Eslingam feliciter attigeris. Cum autem nihil sit dulcius, quam *vir digne ius ad hoc saltem*, reverenter te oramus, ut cum in suscepto itinere Argentinam versus pertracturus es, per Studgardiam trans eas, & nos salutarre non dedigneris. Vix unius horæ mora longius est iter Argentinensè per Studgardiam quam per Constadium. Hanc exigui tempusculi morulam bonorum virorum apud nos colloquia tibi levabunt, & reli-